

AXBOROT TEXNOLOGIYALARI-TA`LIM SIFATI KAFOLATIDIR.

Gulbahor Yuldasheva

Farg`ona davlat universiteti o`qituvchisi

Anotatsiya: Maktablarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ikki asosiy yo'nalishdan iborat. Birinchisi, istalgan vaqtda masofadan o'qitish uchun ushbu texnologiyalarning kuchidan foydalanish va ta'lim tizimiga faqat o'z uylaridan farovonlik bilan o'rgana oladigan talabalarni kiritish. Ikkinchi yo'nalish nimani o'rgatish va qanday o'qitishni o'zgartirish uchun axborot texnologiyalaridan foydalanishni o'z ichiga oladi, ya'ni. an'anaviy o'qitishning mazmuni va usullarini o'zgartirish.

Kalit so`zlar: kommunikativ, axborot, kognitiv, maxsus kompetentsiyalar, informatika, professional.

INFORMATION TECHNOLOGIES ARE A GUARANTEE OF EDUCATIONAL QUALITY

Gulbahor Yuldasheva

Teacher of Fergana State University

Annotation: The use of information and communication technologies in schools consists of two main directions. The first is to use the power of these technologies for distance learning at any time and to include students in the education system who can only learn comfortably from their own homes. The second direction involves the use of information technology to change what is taught and how to teach, ie. changing the content and methods of traditional teaching.

Keywords: communicative, informational, cognitive, special competencies, informatics, professional.

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ta'lim tizimi uchun yaratilmagan, ammo aynan shu texnologiyalar ta'limi inqilobiga olib keldi. Tarmoq texnologiyalari ommaviy axborot vositalarida, reklama, bank, savdo va boshqalarda, shuningdek, ta'lim tizimida faol qo'llaniladi. Bu tabiiy usul, hozir siz tarmoq texnologiyalarisiz qila olmaysiz.

Maktab faoliyati ta'lim sifatini yaxshilaydigan va uning mavjudligini kengaytiradigan o'zgarishlar bilan boyitilishi kerak. Zamonaviy maktab o'quvchilarning kommunikativ, ijodiy va kasbiy mahoratini rivojlantiradigan o'qitishning potentsial ko'p o'zgaruvchan tarkibi va ta'lim jarayonini hisobga olgan holda yangi yondashuvlarni joriy etishni talab qiladi. Bunday yondashuvlar an'anaviy ta'lim texnologiyalari imkoniyatlarini ancha kengaytiradi.

Jahon tajribasiga ko'ra, ta'limning asosiy muammosi o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi hisoblanadi. Zamon bilan hamnafas bo'lish uchun pedagogik kasbiy mahoratning sifatli o'sishi zarur. Shunga asoslanib, zamonaviy o'qituvchilar uchun nafaqat tanlangan soha (geografiya, fizika, tarix, til, matematika va boshqalar), pedagogika va psixologiya bo'yicha fundamental bilimlarga ega bo'lish, balki axborot madaniyatini yaxshi bilish juda muhimdir. . Ya'ni, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasida professional darajangizni oshirish zarur. O'qituvchilarning yangi avlodi ma'lum bir mavzuni o'rganish mazmuni va maqsadlariga mos keladigan, ularning individual xususiyatlarini inobatga olgan holda o'quvchilarning barkamol rivojlanishiga hissa qo'shadigan texnologiyalarni malakali tanlash va ulardan foydalana olishlari kerak.

O'qitishning interaktiv texnologiyasini faol joriy etish didaktik imkoniyatlarni ko'paytiradi, ko'rish, audio va video qo'llab-quvvatlash va nazoratni ta'minlaydi, bu umuman o'qitish darajasining oshishiga yordam beradi.[1]

Shunday qilib, pedagogik ta'limning mazmuni ijtimoiy, kommunikativ, axborot, kognitiv va maxsus kompetentsiyalarni egallash bilan bog'liq bo'lgan axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish bilan boyitiladi, va agar quyidagi shartlar bajarilsa yanada mazmunliroq bo'ladi:

- * axborot-kommunikatsiya loyihalarini o'z ichiga olgan qo'shma loyihalarni amalga oshirish imkoniyati orqali o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi o'zaro hamkorlik darajasining sezilarli darajada oshishi;
- * elektron kutubxonalar va virtual laboratoriyalardan, Internetning ilmiy, o'quv va boshqa madaniy-ijtimoiy ahamiyatga ega manbalaridan foydalanishni boshlagan

talabalarning ijodiy salohiyatini ro'yobga chiqarish uchun sifat jihatidan yangi shart-sharoitlarning paydo bo'lishi;

* o'z-o'zini boshqarish va o'qituvchining mulohazalarini qo'llab-quvvatlash uchun ishlab chiqilgan tizimlar yordamida an'anaviy va elektron resurslarni birlashtirishda talabalarning mustaqil ishi samaradorligini oshirish;

* talabalar materialni o'rganish uchun o'z vaqtini tanlaganda, masofaviy o'qitish deb nomlangan uzluksiz ochiq ta'limni amalga oshirish.

Ta'lim muassasalarida o'quvchilarga shaxsiy kompyuterlar va aloqa vositalarining texnologik imkoniyatlaridan foydalanish, ma'lumot izlash va olish, bilim va kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish, qiyin vaziyatlarda tezkor qaror qabul qila olish va hokazolar uchun eng qulay sharoitlar yaratilishi kerak. Boshqa tomondan, o'qituvchilar rasmiy bilimlarni uzatmasdan, endi talabalar bilan o'zaro hamkorlik shakllarini tanlashlari mumkin. Muayyan mavzuni o'rganish uchun yondashuvlar talabalarning individual imkoniyatlari va ehtiyojlarini hisobga olgan holda tanlanadi, ikkinchisini munozaralar paytida o'rgatadi, birgalikda loyihalashtiradi, mavjud muammolarga nostandart ko'rinishga ega. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda vaqt tejab qolinganligi sababli, maktab uchun an'anaviy ish shakllari ham yangi mazmunga ega bo'lishi juda muhimdir.[2]

So'nggi yillar mobaynida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ta'lim tizimini rivojlantirishdagi o'rni masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda. O'quv jarayonida mahalliy tarmoqqa qo'shilgan va global Internetga ega bo'lgan shaxsiy kompyuterlar paydo bo'lganda ular katta qiziqish uyg'otdi. Asosan kompyuterlashtirish va Internetdan foydalanishga asoslangan o'rta ta'limni modernizatsiya qilish dasturini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun nafaqat maktablarning zamonaviy texnik jihozlari, balki o'qituvchilar va boshqa o'qituvchilarning tegishli tayyorgarligi ham zarur.

Bunda tubdan yangi narsa yo'qdek tuyuladi va faqat erishilgan natijalar ko'lamini kengaytirish zarur: kompyuterlar bilan jihozlangan maktablarda informatika o'qituvchilari bor, informatika darslari o'tkazilmoqda.

Biroq, hamma narsa oddiy narsalardan yiroq, ta'limning sifati va qulayligi qarama-qarshiliklarga ega. Har bir o'qituvchining asosiy maqsadi ta'lim sifatini ta'minlashdir va bunga axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish katta yordam beradi. Biroq, shu bilan birga, maktab rahbari kompyuterlar va boshqa texnik jihozlardan keng foydalanishni tashkil qiladi. Va ko'pincha, arzon sifatli ta'lim o'rnini ushbu muammolardan biri egallaydi.

Maktablarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ikki asosiy yo'nalishdan iborat. Birinchisi, istalgan vaqtda masofadan o'qitish uchun ushbu texnologiyalarning kuchidan foydalanish va ta'lim tizimiga faqat o'z uylaridan farovonlik bilan o'rgana oladigan talabalarni kiritish. Aytish kerakki, bunday masofadan o'qitishning ko'plab raqiblari bor. Uning raqiblari haqli ravishda masofadan o'qitish talabalari ta'lim sifatini yo'qotishini ta'kidlaydilar: sinflarda ishlash, adabiyotlarni o'qish, sinfda va maktabda o'qituvchi va boshqa o'quvchilar bilan muloqot qilish.

Ikkinchi yo'nalish nimani o'rgatish va qanday o'qitishni o'zgartirish uchun axborot texnologiyalaridan foydalanishni o'z ichiga oladi, ya'ni. an'anaviy o'qitishning mazmuni va usullarini o'zgartirish. Ammo bu erda juda dolzarb muammo yuzaga keladi, bu esa axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish iqtidorli, kuchli talabalarga qo'shimcha afzalliklarni berish bilan birga qolganlarga ta'sir qilmasligi bilan bog'liq. Bunday muammo ta'lim tizimida moslashish zarurati tufayli paydo bo'lishi mumkin. Boshqacha qilib aytganda, o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanish fanlarning bilimlarini rivojlantirishga va o'sishiga hissa qo'shishi mumkin, ammo hamma o'quvchilar emas, balki tanlanganlar.

O'qitishda yangi axborot texnologiyalaridan foydalanish o'quvchini o'quv jarayonining markaziy figurasini sifatida ko'rib chiqishga imkon beradi va uning sub'ektlari o'rtasidagi munosabatlar uslubining o'zgarishiga olib keladi. Shu bilan birga, o'qituvchi asosiy ma'lumot manbai bo'lishni to'xtatadi va o'quvchilarning mustaqil va bilim faoliyatini tashkil qiluvchi va boshqaruvchi shaxs pozitsiyasini egallaydi.[3]

Ta'limning mavjudligi va sifati quyidagilarda namoyon bo'ladi:

- 1) axborotni taqdim etishning yangi shakllari. To'g'ridan-to'g'ri, jonli yoki oldindan yozib olingan multimediya ma'lumotlari, shu jumladan nafaqat matn, balki grafik tasvirlar, animatsiya, ovozli va videofraqmentlar ham kompakt-disklarga yozib olingan Internet yoki boshqa telekommunikatsiya vositalari orqali uzatiladi;
- 2) yangi kutubxonalar. Intellektual resurslarning hajmi va ulardan foydalanish imkoniyatlari oshib bormoqda. Internet elektron kutubxonalar kataloglari bilan birgalikda masofa va vaqtdan qat'i nazar ochiq bo'lgan ulkan ma'lumot to'plamlariga kirish imkoniyatini beradi. Albatta, bunday kutubxonalar o'zlari saqlagan ma'lumotlarga to'liq kirish imkoniyatini bermaydilar;
- 3) o'qitishning yangi shakllari;
- 4) ta'limning yangi tuzilmalari. O'qish va yozish qo'lyozma nusxalari, kutubxonachilar, keyinchalik bosmaxonalar va noshirlarga bo'lgan ehtiyojni kuchaytirdi. Universitet ta'lim tuzilishining paydo bo'lishi ularning faoliyatini qo'llab-quvvatlash uchun ma'muriy sa'y-harakatlarni va ilmiy laboratoriyalarning ishlashini ta'minlash uchun qo'shimcha xodimlarni talab qildi. Bugungi kunda ta'limga yangi imkoniyatlar berish uchun mavjud tuzilmalar telekommunikatsiya tizimlari bilan to'ldirilishi va o'quv jarayoniga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish bo'yicha zarur vakolatga ega mutaxassislariga ega bo'lishi kerak.

O'qituvchilar va talabalar ixtiyorida bo'lgan resurslar, o'quv materiallari, uskunalar, texnologiyalar to'plami sifatida ta'lim muhiti haqida gapirganda, shuni ta'kidlash kerakki, har bir inqilob ushbu muhitning hozirgi holatini tubdan kengaytirdi va o'zgartirdi. Har bir bosqichda tegishli texnologiyalar o'qituvchilarga ham, talabalarga ham yordam ko'rsatdi, o'qitishning yangi shakllari va uslublari, ilmiy yo'nalishlari va mutaxassisliklari paydo bo'lishi va rivojlanishiga hissa qo'shdi, ta'lim tizimi va jamiyat o'rtasidagi munosabatlarni o'zgartirdi.

Ushbu texnologiyalardan foydalanish ta'lim resurslarini birlashtirishga va diversifikatsiyalashga yordam berdi. Shunga o'xshash ta'sir uchta inqilobning har

birining xususiyatlarini aniqlaydigan mutlaqo o'xshash bo'lmagan texnologiyalar tomonidan amalga oshirildi.

Birinchisida; Qog'oz, qalam va bosmaxona;

Ikkinchisida; sinf xonalari, ma'ruza zallari, laboratoriyalar va kutubxonalar;

Uchinchisida; mikroprotessorlar va telekommunikatsiyalar

Biroq, faqatgina texnologiya, qog'oz bo'lsin, auditoriya yoki kompyuter bo'lsin, farq qilmaydi. Ularni ishlatish oqibatlari biz ularni qanday va qanday maqsadda ishlatganimiz bilan belgilanadi. Shu sababli, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini ta'limga joriy etishning maqbul yo'llarini qidirishda, takomillashtirish maqsadida dastlabki ikki inqilobning asosiy texnologiyalaridan foydalanish va takomillashtirish bo'yicha asrlar davomida to'plangan ulkan tajribaga murojaat qilish kerak. zamonaviy sharoitlarda ta'lim sifati va mavjudligini kengaytirish.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. И.Алдашев. Использование интерактивных обучающих технологий в преподавании иностранного языка в вузе. "Экономика и социум" №11(78) 2020 www.iupr.ru
2. Высоцкий Л.Г. К вопросу совершенствования процесса тестирования // Материалы X Международной научной конференции «Инновации в науке, образовании и бизнесе – 2012». – Калининград: ФГБОУ ВПО КГТУ, 2012.
3. Jabborova S.T. Theoretical Bases Of Using Ict In Russian Lessons. "Экономика И Социум" №6(73) 2020 [Www.Iupr.Ru](http://www.Iupr.Ru)